

**UCHWAŁA NR LIX/282/2022
RADY GMINY IWANISKA**

z dnia 28 marca 2022 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Iwaniska na lata 2022-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559), art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.) oraz art. 5 ust. 1 i art. 10 ust. 1, 2, 2a, 2b, 3 i 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.)

Rada Miejska w Iwaniskach uchwała co następuje:

§ 1. Uchwała się „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Iwaniska na lata 2022-2025”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała NR LVI/256/2021 Rady Gminy Iwaniska z dnia 31 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia: „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii” w Gminie Iwaniska na rok 2022.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy w Iwaniskach.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta i Gminy w Iwaniskach.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Wiesław Kowalczyk

Załącznik do Uchwały Nr LIX/282/2022

Rady Gminy Iwaniska

z dnia 28 marca 2022 r.

Zalacznik1.pdf

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw wprowadziła zmiany m.in. w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Zmienione przepisy regulują, że realizacja zadań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi oraz narkomanii jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę miejską gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Gminny program może być sporządzony na okres nie dłuższy niż 4 lata.

Program jest kontynuacją zadań realizowanych w Gminie Iwaniska w 2021 roku i latach poprzednich. Nowym obszarem jest przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym.

Program jest adresowany do całej społeczności lokalnej, zarówno mieszkańców, jak i instytucji zaangażowanych w udzielanie pomocy osobom i rodzinom z problemem uzależnienia lub współuzależnienia oraz doznających przemocy w rodzinie.

Źródłem finansowania zadań określonych w niniejszym programie są dochody gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz opłat wnoszonych za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH,
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE IWANISKA
NA LATA 2022-2025**

Iwaniska, marzec 2022

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
Podstawy prawne.....	6
Rozdział I – Diagnoza	7
Wstęp.....	7
Diagnoza – badanie dorosłych mieszkańców	7
Diagnoza – badanie dzieci i młodzieży	10
Diagnoza – badanie sprzedawców.....	13
Wnioski i rekomendacje	15
Rozdział II – Założenia i Adresaci Programu	20
Rozdział III – Realizatorzy Programu (posiadane zasoby).....	21
Rozdział IV – Cele Programu	22
Rozdział V – Zadania Programu i sposoby ich realizacji.	23
Rozdział VI – Przewidywane rezultaty	28
Rozdział VII – Finansowanie zadań.....	29
Rozdział VIII –Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Iwaniskach	30
Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	30
Zasady wynagradzania Członków Komisji	31
Rozdział IX – Monitoring i ewaluacja	33
Rozdział X – Postanowienia końcowe	34

WPROWADZENIE

Ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r., poz. 2469), dokonano zmian dotyczących polityki państwa w zakresie szeroko rozumianej profilaktyki uzależnień. Dotychczas uchwalane przez gminy programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania od substancji psychoaktywnych (względnie: przeciwdziałania narkomanii), mogą być rozszerzone o kwestie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym (zgodnie z nowym brzmieniem art. 4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).

Uzależnieniem behawioralnym, inaczej czynnościowym, nazywana jest grupa objawów związanych z wielokrotnym, długotrwałym i utrwalonym powtarzaniem konkretnej czynności. Działanie takie ma na celu zredukowanie złego samopoczucia i wewnętrznego napięcia poprzez osiągnięcie uczucia przyjemności, zaspokojenia, radości czy nawet euforii przez osobę wykonującą daną czynność. Często są to zachowania akceptowane społecznie. Przykładami uzależnień behawioralnych są: hazard, uzależnienie od komputera (oraz gier komputerowych), fonoholizm (uzależnienie od telefonu komórkowego), zakupoholizm, ortoreksja (nadmierna koncentracja na zdrowym odżywianiu).

Uzależnianie od alkoholu, jak również uzależnianie od narkotyków bądź substancji psychoaktywnych, są z kolei uzależnieniami fizjologicznymi. Tego rodzaju uzależnienia są charakteryzowane jako nabyta silna potrzeba stałego zażywania określonych substancji, odczuwana jako szereg dolegliwości fizycznych.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, samorząd gminny jest zobowiązany do prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W szczególności zadania te obejmują:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania

dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo--wychowawczych i socjoterapeutycznych.

4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

W kontekście nowego brzmienia art. 4¹ ust. 2, planując działania w ramach Gminnego Programu, należy jednocześnie uwzględniać zadania wskazane do realizacji przez Narodowy Program Zdrowia 2021-2025. Jednym z celów operacyjnych jest „Profilaktyka uzależnień” (Cel operacyjny nr 2), do którego przypisano następujące zadania:

1. Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom;
2. Monitorowanie i badania problematyki związanej z sytuacją epidemiologiczną w zakresie używania wyrobów tytoniowych, w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych i elektronicznych papierosów, używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, spożywania alkoholu (z uwzględnieniem monitorowania poziomu i struktury spożycia oraz dostępności alkoholu);
3. Edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień;
4. Poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego;
5. Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin;
6. Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie;
7. Redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych oraz ich bliskich.

Wobec wszystkich wymienionych zadań jako jednego z realizatorów wymieniono jednostki samorządu terytorialnego.

Niniejszy Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z tychże uzależnień. Jest także dostosowany do specyfiki problemów występujących w Gminie Iwaniska i uwzględnia lokalne możliwości realizacji pod względem prawnym, administracyjnym i ekonomicznym. Zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych na terenie gminy mają charakter długofalowy i stanowią kontynuację wcześniej podejmowanych działań, co w dużym stopniu warunkuje ich skuteczność. Należy nadmienić, iż niniejszy Program może być modyfikowany w przypadku uzasadnionych potrzeb związanych z zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów dot. uzależnień, uchwałami Rady Miejskiej w Iwaniskach.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, realizatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej albo centrum usług społecznych, lub inna jednostka wskazana w tym programie. W przypadku Gminy Iwaniska realizatorem będzie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jednakże, aby zapobiegać negatywnym zjawiskom społecznym, należy włączyć do współpracy/współrealizacji Programu niżej wymienione podmioty:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Iwaniskach,
2. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
3. Punkt Konsultacyjny,
4. Placówki oświatowe;
5. Placówki zdrowia;
6. Pozostałe podmioty i jednostki, funkcjonujące w zakresie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, które swoimi działaniami mogą wesprzeć ww. jednostki.

Swoimi działaniami wskazane podmioty są zobowiązane dążyć do zmniejszenia szkód zdrowotnych, społecznych i prawnych związanych z nadużywaniem alkoholu, jak również pozostałymi uzależnieniami.

PODSTAWY PRAWNE

Podstawy prawne opracowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Iwaniska na lata 2022-2025:

Ustawy:

1. z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm. – szczególnie w zakresie zmian wynikających z ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. z 2021 r., poz. 2469);
2. z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050, ze zm.);
3. z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249);
4. z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1956 ze zm.);
5. z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 633);
6. z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559);
7. z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057, ze zm.)

Programy krajowe:

1. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025 (Rozporządzenie Rady Ministrów dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 – Dz. U. z 2021 r., poz. 642);
2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022 (Uchwała nr 183 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022 M.P. z 2021 r. poz. 1204).

Inne:

Uchwała Nr XLV/199/2021 Rady Gminy w Iwaniskach z dnia 29 marca 2021 r., w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Iwaniska na lata 2021-2031.

ROZDZIAŁ I – DIAGNOZA

Wstęp

Konkretne działania profilaktyczne w zakresie uzależnień wymagają wiedzy o rozmiarach i charakterze zjawiska. Źródłem informacji dotyczących skali problemów alkoholowych, narkotykowych czy behawioralnych na terenie Gminy Iwaniska jest Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy oraz informacje z instytucji, których charakter działalności jest ściśle powiązany z problematyką uzależnień. Dodatkowo, w zakresie rozpoznania problematyki uzależnień behawioralnych, przeprowadzona została ankieta, m.in. wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.

Wskazana Diagnoza została przeprowadzona w 2020 r., a w badaniu łącznie wzięło udział 341 osób (100 mieszkańców, 221 uczniów szkół podstawowych oraz 20 sprzedawców alkoholu). Badanie odnosiło się do następujących problemów: spożywanie alkoholu, zażywanie narkotyków, palenie papierosów, przemoc i ocena działań gminy. Przeprowadzona Diagnoza problemów społecznych oraz analiza danych umożliwiła:

- rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców gminy, ich opinii i postaw względem wybranych problemów społecznych;
- zapoznanie się z problemami uczniów w zakresie postaw i doświadczeń związanych z zagrożeniem alkoholem, narkotykami, papierosami oraz przemocą rówieśniczą lub domową;
- poznanie doświadczeń sprzedawców napojów alkoholowych, w szczególności sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim lub nietrzeźwym.

Diagnoza – badanie dorosłych mieszkańców

Na początku badań, ankietowanych poproszono o wskazanie, jak często piją alkohol. 6,00% respondentów przyznało, że spożywa alkohol codziennie, 14,00% pije kilka razy w tygodniu. Kilka razy w miesiącu alkohol spożywa 27,00% osób, również 42,00% kilka razy w roku. Należy zwrócić uwagę, iż łącznie 69,00% osób przyznało, że pije alkohol rzadko (kilka razy w miesiącu lub kilka razy w roku), a 18,00% w ogóle go nie spożywa. Ukazuje to, iż problem alkoholowy w gminie występuje, lecz w małym stopniu.

Ankietowani, którzy przyznali, iż spożywają alkohol, najczęściej sięgają po: piwo (47,56%), wino (30,49%), wódkę (25,61%), nalewki (7,32%), likiery (3,66%), alkohol własnego wyrobu (1,22%), alkohol spoza legalnego źródła (1,22%) oraz „inne, jakie?”, lecz ankietowani nie podali co konkretnie.

Dodatkowo, 25,61% respondentów przyznało, iż jednorazowo wypija od 3 do 4 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywają, następnie od 5 do 7 porcji alkoholu wypija 19,51% osób. 45,12% ankietowanych wybrało odpowiedź, że spożywa 1 do 2 porcji jednorazowo. Jedynie 6,10% osób spożywa od 8 do 10 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym decyduje się go spożywać, a 3,66% osób alkohol spożywa w postaci 11-13 dawek.

Mieszkańcy sięgają po alkohol najczęściej dla towarzystwa (41,46%) oraz bo lubią jego smak (37,80%). Następnie pod wpływem znajomych (32,93%), dla lepszej zabawy (23,17%), z braku konkretnego powodu (9,76%), by złagodzić stres (9,76%), zapomnieć o problemach (7,32%), oraz aby zmniejszyć objawy kaca (3,66%).

Dodatkowo, można zauważyć, że dorośli mieszkańcy gminy najczęściej spożywają alkohol w domu (62,20%), u znajomych (35,37%), a także w pubie/restauracji/kawiarni (15,85%).

Co więcej, 7,32% respondentów przyznało, iż czasami wykonuje swoje obowiązki zawodowe pod wpływem alkoholu, 10,98% wykonuje je rzadko, a 1,22% często. Jednakże na co warto zwrócić uwagę 80,49% ankietowanych nigdy nie wykonywało swoich obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu.

Problem jazdy pod wpływem alkoholu to kolejna analizowana kwestia. Większość ankietowanych, bo aż 84,15% stwierdziło, że nigdy nie byli w sytuacji prowadzenia samochodu pod wpływem alkoholu. 13,41% ankietowanych przyznało, iż raz zdarzyło im się kierować pojazdem po spożyciu alkoholu, a 2,44% przytrafia się to sporadycznie.

96,34% badanych przyznaje, że nigdy nie miało do czynienia z Policją podczas zatrzymania za prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu.

Niektórym osobom zdarzyło się być świadkami takiej sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu. 61,00% ankietowanych nigdy nie widziało takiej sytuacji, 16,00% respondentów przyznało, że widuje je rzadko, 10,00% osób widziało czasami takie sytuacje, 8,00% widuje je często, a 5,00% - bardzo często. Wyniki pokazują, że problem prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu na terenie Gminy Iwaniska występuje, lecz w małym stopniu.

Dobłą wiadomością jest fakt, iż 91,00% mieszkańców dysponuje wiedzą, że picie alkoholu przez kobiety w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka. Z tą opinią nie zgadza się tylko 3,00% spośród badanych. Pozostałe 6,00% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Mieszkańcy zapytani o to, czy widują kobiety w ciąży, które spożywają alkohol na terenie gminy stwierdzili w większości (79,00%), że takie sytuacje się nie zdarzają. 12,00% osób ankietowanych twierdzi, że widywało kobiety w ciąży, w takich sytuacjach. Pozostałe 9,00% nie jest w stanie udzielić odpowiedzi na pytanie, ponieważ nie ma wiedzy na ten temat.

Jeśli chodzi o skalę spożycia alkoholu w gminie, to 31,00% mieszkańców przyznało, iż na przestrzeni ostatnich lat, spożycie alkoholu w ich opinii wzrasta. 22,00% ankietowanych stwierdziło, że spożycie alkoholu ich zdaniem jest stałe, zaś 17,00% zwraca uwagę, że maleje. 30,00% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Jak wynika z zebranych danych, 92,00% badanych osób nie zażywa żadnych środków psychoaktywnych.

Ponadto, według większości badanych, które przyznały, że kiedykolwiek używały środków psychoaktywnych, była to marihuana (87,50%). Natomiast po 12,50% osób zażywało amfetaminę, ekstazy oraz dopalacze.

Mieszkańców zapytano również z jakich powodów sięgali po substancje psychoaktywne. Poniżej możemy zaobserwować odpowiedzi osób ankietowanych. Respondenci odpowiedzieli kolejno: z ciekawości (50,00%), dla towarzystwa i poprzez wpływ znajomych (po 37,50%). Kolejno dla lepszej zabawy i by załagodzić stres (po 25,00%).

Analizując dostępność narkotyków w Gminie Iwaniska można zauważyć, iż większość mieszkańców nie ma wiedzy na temat dostępności tych substancji na terenie ich miejscowości (53,00%), natomiast 16,00% osób uważa, że są łatwo dostępne. Kolejno, 19,00% ankietowanych odpowiedziało, że w ich gminie narkotyki są trudno dostępne, zaś kolejne 12,00% osób twierdzi, że substancje psychoaktywne są całkowicie niedostępne.

Podobnie wygląda dostępność dopalaczy z punktu widzenia mieszkańców. Większość osób nie ma wiedzy na temat tego, gdzie mogą pozyskać dopalacze na terenie ich miejscowości (62,00%). Te środki są łatwo dostępne dla 12,00% mieszkańców, trudno dostępne dla 16,00% mieszkańców oraz całkowicie niedostępne dla kolejnych 10,00% ankietowanych.

Zdecydowana większość respondentów również nie zna miejsc, gdzie można kupić substancje psychoaktywne (91,00%).

Kolejno, ankietowani zostali zapytani, skąd czerpią wiedzę dotyczącą konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych. Najwięcej mieszkańców stwierdziło, że czerpią wiedzę z telewizji i Internetu (67,00%). Pozostali uzyskują takie informacje m.in. z prasy (38,00%), pracy (17,00%) oraz od znajomych (14,00%). 21,00% ankietowanych nie zdobywa żadnych informacji na temat konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych, może to sugerować, iż mieszkańcy nie interesują się tym tematem, ponieważ ich to nie dotyczy.

Diagnoza – badanie dzieci i młodzieży

Uczniów zapytano, czy próbowali kiedykolwiek sięgać po alkohol. Chłopcy w 96,30% oraz dziewczęta w 97,35% przypadków, nigdy nie próbowali alkoholu. Natomiast 3,70% uczniów oraz 2,65% uczennic przyznało, że kiedykolwiek zdarzyło im się spróbować napoju wysokowego.

Na kolejne pytania dotyczące picia alkoholu odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż kiedykolwiek go piły.

Badane uczennice, które miały już kontakt z alkoholem przyznają, iż po raz pierwszy próbowały tej substancji w wieku 11-13 lat (100,00%). Chłopcy, którzy odpowiedzieli, że kiedykolwiek próbowali napojów alkoholowych rozpoczęli jego spożywanie również w wieku 11-13% (100,00%). Najpopularniejszą odpowiedzią wśród dziewczynek (50,00%) i chłopców (50,00%) było piwo. W odpowiedziach „inne, jakie?”, młode osoby pisały o napojach zero procentowych.

Ankietowani uczniowie deklarują, że po raz pierwszy spróbowali alkoholu, między innymi, podczas uroczystości rodzinnej (75,00% chłopców) oraz ze znajomymi na podwórku, a także w czasie imprezy towarzyskiej i na dyskotecę (po 33,33% dziewczynek). Niektórzy z ankietowanych chłopców wybrali odpowiedź „inne, jakie?”, gdzie pisali, że spożywali alkohol na urodzinach.

Uczniowie zapytani o jakiegokolwiek przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu, niemal jednogłośnie odpowiedzieli, że nie doświadczyli żadnych negatywnych skutków picia alkoholu (60% chłopcy oraz 66,67% dziewczynki). W odpowiedzi „inne, jakie?” nie zostało wymienione przez młodych ankietowanych żadne z przykrych doświadczeń.

Na pytanie, w jaki sposób uczniowie otrzymali alkohol, 33,33% dziewczynek i 75% chłopców odpowiedziało, że zostali przez kogoś poczęstowani. Uczniowie przyznali również, że kupili go samodzielnie (25,00%). Dziewczynki stwierdziły, że podkrały alkohol rodzicom lub kupiły alkohol samodzielnie (po 33,33%).

Dodatkowo uczniów, którzy mieli już kontakt z alkoholem zapytano, czy ich rodzice wiedzą o tym fakcie. Co ciekawe, 33,33% uczennic oraz 75,00% uczniów przyznało, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu. Pozostałe 66,67% dziewczynek oraz 25,00% chłopców uważa, że ich rodzice nie są świadomi tego faktu.

Uczniom, mającym styczność z alkoholem zadano pytanie o reakcję ich rodziców. 66,67% chłopców przyznaje, że rodzice nie zareagowali pomimo tego, że wiedzieli, o tym, że ich dzieci spożywają alkohol. 100,00% dziewczynek twierdzi, rodzice przeprowadzili z uczennicami rozmowę na temat sytuacji, w której dziewczynki spożywały napoje alkoholowe. W odpowiedziach „inne, jakie?”, chłopcy nie wymienili nic konkretnego.

Zdania uczniów na temat zdobycia alkoholu w ich miejscu zamieszkania są podzielone. Spośród ankietowanych, 60,18% dziewcząt oraz 52,78% chłopców nie potrafiło jednoznacznie stwierdzić, czy zdobycie alkoholu w ich najbliższym otoczeniu jest trudne,

czy łatwe. Kolejno 34,51% dziewczynek wybrało odpowiedź, która mówiła o tym, że alkohol jest trudny do zdobycia w Gminie Iwaniska, tak stwierdziło również 37,96% chłopców. 5,31% dziewczynek oraz 9,26% chłopców stwierdziło, że kupno alkoholu jest łatwe w ich miejscowości.

Ponadto, badani uczniowie podzielili się swoją wiedzą na temat możliwości zdobycia alkoholu przez rówieśników. Zdecydowana większość ankietowanych udzieliła odpowiedzi „nie wiem” (57,72% chłopców, 53,38% dziewczynek).

Uczniów szkół podstawowych zapytano, czy próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 99,07% chłopców i 99,12% dziewczynek nigdy nie próbowało substancji psychoaktywnych. Na kolejne pytania dotyczące narkotyków i dopalaczy odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż miały kontakt z tymi substancjami.

Jedynie jedna uczennica oraz jeden uczeń przyznali, że próbowali kiedykolwiek narkotyków. Najczęściej zażywali substancje psychoaktywne w przedziale wiekowym od 14 do 16 lat (100,00% chłopców) oraz od 11 do 13 lat (100,00% dziewczynek).

Pomimo niewielkiego zainteresowania środkami psychoaktywnymi wśród uczniów (jedynie 2 osoby badane), należy przyrzeć się, jakie substancje młodzi ankietowani zdecydowali się spróbować. Poniższy wykres pokazuje, jakie substancje uczniowie i uczennice zażywali najczęściej. Według dziewczynki były to inne formy konopi (100,00%), a według chłopca kokaina (100,00%).

Dodatkowo na poniższym wykresie można dowiedzieć się, w jakich okolicznościach młodzi mieszkańcy, którzy przyznali się do zażywania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych zażywali te substancje. Dziewczynka spróbowała narkotyków ze znajomymi na podwórku. Natomiast chłopiec zażywał narkotyki na dyskotecze.

Badani uczniowie zostali zapytani, skąd wzięli substancje psychoaktywne, które spożywali. Dziewczynka i chłopiec stwierdzili, że kupili narkotyki od kolegi (po 100,00%).

Ponadto badani młodzi mieszkańcy wymieniali również co skłoniło ich do zażywania substancji psychoaktywnych, w obu przypadkach była to presja grupy (po 100,00%).

Ponadto, dziewczynka przyznała, że zażywała narkotyki, dopalacze i inne środki psychoaktywne na podwórku, a chłopiec w barze lub klubie (po 100,00%).

W przypadku badanej uczennicy oraz badanego ucznia, obydwójce przyznali, że ich rodzice wiedzą o tym, że zażywali oni kiedykolwiek narkotyki i dopalacze.

Ponadto, dziewczynka przyznała, że jej rodzice wiedząc o tym, że spożywała kiedykolwiek narkotyki i dopalacze, wybrali się do specjalisty i szukali u niego pomocy. Natomiast chłopiec zaznaczył odpowiedź „inne, jakie?“, lecz nie wymienił żadnej odpowiedzi.

Wszystkich ankietowanych zapytano, o trudność zdobycia narkotyków i dopalaczy w ich miejscowości. Respondenci stwierdzili w większości, że nie wiedzą gdzie można zdobyć powyższe substancje w ich miejscowości (61,06% dziewczynki, 50,00% chłopcy). Ponadto niektórzy badani uważają, że pozyskanie substancji psychoaktywnych w ich najbliższym otoczeniu jest trudne (38,05% dziewczynek i 49,07% chłopców). 0,93% uczniów oraz 0,88% uczennic twierdzi, że zdobycie narkotyków i dopalaczy na terenie ich miejscowości nie jest problemem.

Większość uczniów (93,64%) oraz uczennic (95,61%) nie zna miejsc, w których mogą zakupić lub dostać narkotyki i dopalacze na terenie Gminy Iwaniska. W odpowiedzi „inne, jakie?“, młodzi mieszkańcy wymienili: „sklep” oraz „w Internecie można umówić spotkanie”.

Uczniów zapytano również, czy zażywanie narkotyków i dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia. Zdecydowana większość młodych respondentów przyznała, iż te substancje są szkodliwe dla zdrowia (86,73% dziewczynek, 83,33% chłopców).

Respondenci wymieniali również, z jakich powodów ich zdaniem, młodzi mieszkańcy zażywają narkotyki. Poniżej możemy zaobserwować odpowiedzi uczniów, które dotyczą powodów sięgania po substancje psychoaktywne przez rówieśników. Dodatkowo, w odpowiedziach „inne, jakie?”, osoby te pisały o: zaimponowaniu innym, poprzez załamanie, a także „bo chcą eksperymentować z własnym życiem”.

Ważną rzeczą w dzisiejszych czasach jest odpowiednie edukowanie młodzieży w temacie zagrożeń i konsekwencji płynących z zażywania środków psychoaktywnych. Większość uczniów czerpie wiedzę ze środków masowego przekazu, jakimi są Internet i telewizja, gdzie informacje na powyższy temat znalazło 30,82% chłopców oraz 28,85% dziewcząt. Pokażna grupa ankietowanych, stanowiąca 25,34% chłopców i 25,64% dziewczynek, nie czerpie wiedzy na ten temat. Może to świadczyć o tym, że nie są oni zainteresowani tematem narkotyków oraz dopalaczy. W odpowiedzi „z innych źródeł, jakich?”, respondenci wymieniali dzielnicowego.

Młodzi ankietowani najchętniej zwróciliby się z problemem dotyczącym uzależnienia od narkotyków, dopalaczy czy alkoholu do rodziców i opiekunów (43,40% chłopców, 52,05% dziewczynek) oraz do nauczycieli (15,72% chłopców, 15,20% dziewczynek), a także zadzwoniliby na Telefon Zaufania (9,43% chłopców, 11,70% dziewczynek).

Diagnoza – badanie sprzedawców

Opinie sprzedawców dotyczące spożycia alkoholu w Gminie Iwaniska są podzielone, ponieważ według 35,00% ankietowanych, spożycie alkoholu na terenie gminy wzrasta, natomiast 45,00% sprzedawców twierdzi, że nie uległo zmianie. Dla 20,00% sprzedawców spożycie alkoholu w gminie na przestrzeni lat zmniejszyło się.

Według 75,00% badanych sprzedawców alkohol nie jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Gminie Iwaniska. Pozostałe 15,00% osób twierdzi, że alkohol rzadko jest sprzedawany osobom niepełnoletnim na terenie gminy.

Łącznie 70,00% ankietowanym zdarzyło się raz lub wiele razy, że osoba niepełnoletnia chciała zakupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie

Kolejno, 95,00% sprzedawców zgodnie przyznało, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie niepełnoletniej na terenie Gminy Iwaniska.

35,00% osób ankietowanych twierdzi, że za każdym razem pytają o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni.

Jak często ma miejsce sytuacja jazdy pod wpływem alkoholu w Gminie Iwaniska? W opinii 50% sprzedawców takie sytuacje mają miejsce rzadko oraz czasami (20,00%). Natomiast 25,00% sprzedawców uważa, że w ich opinii takie sytuacje nie mają miejsca.

W kolejnym pytaniu sprzedawcy zostali poproszeni o opinię jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w ich miejscowości. 25,00% ankietowanych przyznało że według ich opinii, takie sytuacje nigdy nie mają miejsca. Pozostali udzielili odpowiedzi, iż takie sytuacje w Gminie Iwaniska występują rzadko (45,00%), czasami (25,00%) oraz często (5,00%).

Łącznie 90,00% badanych osób wśród sprzedawców przyznało, że raz lub wiele razy zdarzały się sytuacje, w których osoba nietrzeźwa chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie.

Niepokojący jest fakt, że 25,00% sprzedawców przyznało się do sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym na terenie Gminy Iwaniska.

Jak często zdarzają się sytuacje, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży? – na powyższe pytanie, które zostało zadane ankietowanym, 10,00% osób badanych odpowiedziało, że nigdy takie sytuacje się nie zdarzają lub, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży – rzadko (70,00%). Następnie 20,00% przyznało, iż zdarza się to czasami.

Dodatkowo 80,00% badanych sprzedawców przyznało, że nigdy nie zdarzyło im się wzywać policji z powodu zakłócania porządku przez osoby pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży lub w jego pobliżu. Pozostali ankietowani (20,00%) odpowiedzieli, że takie zdarzenia miały miejsce ale rzadko.

Kolejno ankietowani zostali zapytani o sprzedaż papierosów osobom niepełnoletnim. 95,00% respondentów przyznało, że takie sytuacje nie mają miejsca. Dodatkowo, 5,00% respondentów przyznała, że papierosy są sprzedawane raz lub kilka razy.

Ponadto, 95,00% ankietowanych przyznało również, że nigdy nie zdarzyło im się sprzedać osobom niepełnoletnim papierosów w punkcie, w którym pracują.

Następnie sprzedawcy zostali poproszeni o przyznanie, czy znają ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. 35,00% osób twierdzi, że zna zapisy bardzo dobrze, kolejne 30,00% twierdzi, że zna poszczególne zapisy.

Dodatkowo, badani sprzedawcy przyznają, że najczęściej w obsługiwanym przez nich punkcie widnieją takie informacje jak: zakaz sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia (95,00%), zakaz sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym (85,00%), informacje o szkodliwości alkoholu (70,00%), a także zakaz sprzedaży na kredyt bądź pod zastaw (30,00%).

15,00% badanych sprzedawców nigdy nie uczestniczyło w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży. Kolejne 40,00% z nich nie przypomina sobie takiego szkolenia, a 45,00% osób ankietowanych twierdzi, że brało udział w szkoleniach dotyczących odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.

Na koniec respondenci zostali poproszeni o ustosunkowanie się do pewnych stwierdzeń, dotyczących ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz tego komu zabrania się sprzedaży alkoholu. 45,00% badanych sprzedawców odpowiedziało poprawnie na pytanie, które brzmiało następująco: „osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim, na kredyt lub pod zastaw”. Pozostali badani udzielili złych odpowiedzi, które brzmiały: osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim i kobietom w ciąży (45,00%) oraz kobietom w ciąży, osobom niepełnoletnim oraz na kredyt lub pod zastaw (10,00%).

Wnioski i rekomendacje

W Diagnozie wskazano na główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego czy narkotykowego wśród mieszkańców Gminy Iwaniska. Zastrzec należy, że rekomendacje te były formułowane w 2020 r., a więc przed nowelizacją ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, w wyniku której powstało Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (zastąpiło Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii).

We wskazanej Diagnozie, główne kierunki działań powinny polegać na:

- Rozwoju pracy socjalnej na rzecz mieszkańców, którzy są zagrożeni uzależnieniem od alkoholu, oraz wdrażanie najnowszych sposobów pomocy tym osobom.

- Ankietowani mieszkańcy (łącznie 54,88%) deklarują, że ich spożywanie alkoholu w ciągu dnia, w którym go piją, przekracza standardową porcję alkoholu¹. Jak najszybciej należy zacząć zapobiegać rozwijaniu się uzależnienia od alkoholu. Rekomenduje się tworzenie kampanii, które będą miały na celu informowanie mieszkańców, o tym jakie mogą być konsekwencje spożywania dużej ilości alkoholu. Warto zaproponować mieszkańcom, przychodzącym do Urzędu, Ośrodka Pomocy Społecznej, czy też innych instytucji, by wypełnili test autodiagnozy, który udostępniony jest przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA). Dzięki wypełnieniu testu, mieszkańcy sami będą mogli określić, czy np. są uzależnieni od spożywania alkoholu, piją ryzykownie lub szkodliwie.
- Poleca się również szkolenie pracowników lecznictwa odwykowego, w zakresie doskonalenia zawodowego w tematyce szkodliwości alkoholu oraz uzależnienia od niego. Szkolenia powinny odbywać się nie tylko wśród pracowników, lecz również kadra kierownicza powinna mieć wiedzę w zakresie reagowania i interwencji wobec mieszkańców uzależnionych lub stwarzających zagrożenie dla innych.
- W przypadku prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, łącznie 15,85% mieszkańców przyznało, że kiedykolwiek taka sytuacja im się zdarzyła, a łącznie 39,00% badanych było kiedykolwiek świadkami sytuacji gdy ktoś prowadził samochód pod wpływem alkoholu. Dane te są ostrzeżeniem, ponieważ wiążą się nie tylko z łamaniem prawa, ale również stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla kierowców oraz społeczności lokalnej.
- By uniknąć takich zdarzeń na terenie gminy rekomenduje się aby Policja prowadziła szeroko zakrojone akcje prewencyjne, które będą związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu.
- Dodatkowo, warto rozpocząć cykl szkoleń eksperckich skierowanych do kierowców z zakresu bezpiecznej jazdy oraz organizować kampanie informacyjne dla mieszkańców w celu uświadomienia im o konsekwencjach związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje plakatowe, konkursy, czy też akcje ulotkowe na terenie gminy.

---

¹ Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5%, w ok. 100ml wina o mocy 12% oraz w ok. 30ml wódki o mocy 40%, a picie o niskim poziomie ryzyka zakłada wypijanie 1-2 porcji w ciągu dnia. (Źródło: Wikipedia).

- W przypadku palenia papierosów poprzez mieszkańców na terenie Gminy Iwaniska poleca się rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów, na których znajdować się będą informacje zachęcające do rzucenia palenia oraz sposoby i metody, które mogą w tym pomóc. Należy podjąć działania profilaktyczne wykorzystując przy tym strategię informacyjną, mającą na celu edukację mieszkańców z zakresu szkodliwości nikotyny na zdrowie palacza i osób w jego najbliższym otoczeniu. Badanie mieszkańców gminy ukazuje, że problem z paleniem papierosów ma łącznie 30,00% osób, warto zwrócić uwagę, że jest on umiarkowany, natomiast należy wdrażać powyższe rekomendacje by uniknąć jego powiększenia.
- Łącznie 8% mieszkańców Gminy Iwaniska przyznało, że zażywali kiedykolwiek narkotyki i substancje psychoaktywne. Jest to mały procent w stosunku do pozostałej liczby mieszkańców, natomiast rekomenduje się prowadzenie warsztatów w placówkach leczenia uzależnień, Ośrodkach Pomocy Społecznej oraz innych organizacjach pomocowych.
- Rekomenduje się kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, czy też narkomanią.
- W przypadku sprzedawców rekomenduje się dalszą kontrolę sprzedaży alkoholu na terenie gminy. 15% badanych stwierdziło, że nigdy nie uczestniczyli oni w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów oraz przemocy wśród młodych mieszkańców (uczniów) Gminy Iwaniska powinny polegać na:

- Dalszym podejmowaniu działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne. Uczniowie i uczennice zapytane o to, do kogo zwróciliby się mając problem związany z uzależnieniami, między innymi wymienili nauczycieli, wychowawców klas, psychologów szkolnych. Realizując programy profilaktyczne kształtuje się kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków czy też przemocy.

- Zachowania ryzykowne są podejmowane przez młodzież często poza szkołą, gdzie nie daje to szkole możliwości wpływu na młodych ludzi – stąd ogromna rola rodziców, ich wiedzy oraz umiejętności współpracy z dzieckiem w zakresie kształtowania właściwych zachowań.
- Rekomenduje się rozpowszechnianie wśród uczniów informacji na temat form pomocy w przypadku posiadania w rodzinie osoby uzależnionej. Uczniowie powinni korzystać z warsztatów psychologicznych, które mogłyby polegać m.in. na praktycznych ćwiczeniach pracy nad swoją samooceną i bardzo ważną w tym wieku – asertywnością.
- Poleca się zapewnienie warsztatów dla nauczycieli, pedagogów szkolnych, oraz osób pracujących w świetlicach.
- Rekomenduje się prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, gdyż to stanowi między innymi czynnik chroniący podejmowania zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- W Gminie Iwaniska młodzi mieszkańcy przyznali, że po raz pierwszy spróbowali alkoholu w wieku 11-13 lat (3 badane dziewczęta² oraz 4 badanych chłopców³, którzy odpowiedzieli, że pili kiedykolwiek alkohol). Jest to mały procent względem do ogółu ankietowanych, natomiast zachęca się zatem wprowadzenie Programów Rekomendowanych w szkołach. Programy te są rekomendowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA), oraz mają na celu m.in. opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży.
- Uczniowie szkół oceniają, że zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe (łącznie 14,57%). Jest to sygnał dla Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, by zwiększyła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Nacisk powinien być kładziony również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów.
- Rekomenduje się obserwacje uczniów, w celu zidentyfikowania problemu narkotykowego w szkole. Pomimo niewielkiego procentu młodych mieszkańców, którzy przyznali,

---

² 3 osoby.

³ 4 osoby.

że kiedykolwiek zażywali narkotyki i inne substancje psychoaktywne (0,93% chłopców, 0,88% dziewczynek), poleca się organizowanie warsztatów dla kadry pracowniczej szkoły – przede wszystkim na temat tego, jak wykrywać objawy stosowania substancji psychoaktywnych. W tym celu, warto zajrzeć na stronę Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomani, gdzie możemy znaleźć przykłady objawów, które mogą wskazywać na odurzenie narkotykowe wśród dzieci i młodzieży.

ROZDZIAŁ II – ZAŁOŻENIA I ADRESACI PROGRAMU

Niniejszy Program, zgodnie z ust. 2a, jaki został dodany do art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, opracowany został na okres 4 lat. Program zawiera zadania, które będą realizowane z uwzględnieniem aktualnych potrzeb lokalnych (wynikających z przeprowadzonej diagnozy) oraz wykorzystaniem istniejących zasobów instytucjonalnych i osobowych służących rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnień.

Adresatami Programu są mieszkańcy Gminy Iwaniska, w szczególności:

- osoby uzależnione (przede wszystkim od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, ale również borykające się z innymi typami uzależnień, zwłaszcza uzależnień behawioralnych);
- członkowie rodzin z problemem alkoholowym i innymi uzależnieniami, w tym osoby współuzależnione;
- dzieci i młodzież szkolna, w tym ze środowisk zagrożonych i z problemami wynikającymi z uzależnień (ze szczególnym uwzględnieniem uzależnień behawioralnych wśród dzieci i młodzieży);
- najbliższe otoczenie osób uzależnionych.

ROZDZIAŁ III – REALIZATORZY PROGRAMU (POSIADANE ZASOBY)

Jak zostało to już wskazane, realizatorem niniejszego Programu jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Iwaniskach. Jednakże, aby zapobiegać negatywnym zjawiskom społecznym, należy włączyć do współpracy/współrealizacji Programu następujące podmioty:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Iwaniskach,
2. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
3. Punkt Konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i problemem przemocy w rodzinie w Iwaniskach,
4. Placówki oświatowe – szkoły podstawowe:
  - Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwaniskach,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwaniskach Filia im. Biskupa Jana Chrapka w Jastrzębskiej Woli,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa w Mydłowie,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa w Ujeździe,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwaniskach Filia w Wygietzowie,
5. Pozostałe podmioty i jednostki, funkcjonujące w zakresie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej oraz świadczeń zdrowotnych, które swoimi działaniami mogą wesprzeć ww. jednostki, w tym m.in.: placówki POZ, świetlice środowiskowe, Ochotnicze Straże Pożarne.
6. Policja – Komenda Powiatowa Policji w Opatowie.

ROZDZIAŁ IV – CELE PROGRAMU

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, Gminny Program „*stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia*”. Opracowane Cele niniejszego Programu, jak również Zadania (określone w następnym Rozdziale), są zatem zgodne z Narodowym Programem Zdrowia 2021-2025, jak również Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Iwaniska na lata 2021-2031.

Działania podejmowane w ramach Gminnego Programu mają na celu m.in.:

1. Rozpoznawanie specyfiki problemów uzależnień na terenie Gminy Iwaniska oraz potrzeb lokalnego środowiska w zakresie pomocy w ich rozwiązywaniu;
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
3. Zmniejszenie rozmiarów aktualnie istniejących problemów uzależnień i zapobieganie powstawaniu nowych;
4. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących szkód wynikających z nadużywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez dorosłych oraz dzieci i młodzież, jak również odnośnie uzależnień behawioralnych;
5. Upowszechnianie informacji o formach poszukiwania pomocy oraz instytucjach świadczących pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom;
6. Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, w szczególności w rodzinie z problemem alkoholowym;
7. Promocję zdrowego stylu życia i zachęcanie do różnorodnych form aktywności mieszkańców gminy (bez środków uzależniających);
8. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców;
9. Podnoszenie poziomu wiedzy i kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Wskazane powyżej cele, należy określić jako Cele Strategiczne Gminnego Programu.

ROZDZIAŁ V – ZADANIA PROGRAMU I SPOSOBY ICH REALIZACJI.

Zadanie 1

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.

1. Prowadzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych, członków rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym, uzależnieniami behawioralnymi, w tym problemem przemocy (w tym wynagrodzenie zatrudnionych specjalistów, utrzymanie punktu) – kontynuacja działania.
2. Upowszechnianie informacji o placówkach leczenia odwykowego.
3. Prowadzenie rozmów przez członków GKRPA, motywujących do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego.
4. Przyjmowanie wniosków w sprawie leczenia odwykowego osób nadużywających alkoholu, rozpatrywanie zgłoszeń i pism z Policji, OPS i innych instytucji, uzasadniających wszczęcie postępowania o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.
5. Wspieranie placówek leczenia uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w celu zapewnienia kompleksowej opieki terapeutycznej w zakresie podstawowego programu leczenia uzależnień.
6. Finansowanie kosztów sporządzenia opinii biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
7. Współdziałanie w organizowaniu lokalnych narad i konferencji przy udziale Policji, dyrektorów szkół, OPS w zakresie diagnozowania i wdrażania systemu pomocy rodzinom z problemami alkoholowymi.
8. Współpraca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z dyrektorami szkół, przedszkoli i Policją w rozpoznawaniu zjawisk patologicznych wśród młodzieży szkolnej pod kątem ujawniania zagrożeń spowodowanych nadużywaniem napojów alkoholowych, narkotyków, dopalaczy i innych środków uzależniających.
9. Udzielanie osobom zainteresowanym i ich rodzinom aktualnych informacji na temat dostępnych placówek pomocy oraz instytucji, które są włączone w systemowe

wspieranie rodzin uwikłanych w problemy alkoholowe. Informowanie mieszkańców Gminy o możliwości skorzystania z wsparcia dla osób uzależnionych jak i współuzależnionych członków rodziny poprzez informacje na stronie internetowej Gminy oraz tablicy informacyjnej.

Zadanie 2

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Umożliwianie ofiarom przemocy w rodzinie korzystania ze specjalistycznej pomocy np. psychologicznej, prawnej, zdrowotnej.
2. Dofinansowanie działalności specjalistycznych miejsc pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, w szczególności pomoc dzieciom pokrzywdzonym (grupy wsparcia, pomoc psychologa, itp.).
3. Uruchamianie procedury Niebieskiej Karty w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie.
4. Kierowanie osób nadużywających alkoholu, o których mowa w art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, na badanie biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia oraz finansowanie kosztów tych badań.
5. Kierowanie do sądu wniosku o wszczęcie postępowania o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu oraz finansowanie kosztów postępowań sądowych.
6. Upowszechnianie informacji dotyczących uzależnień, w szczególności alkoholizmu, narkomanii oraz zjawiska przemocy w rodzinie (przewodniki, ulotki, plakaty, broszury, czasopisma, książki, kampanie lokalne, gadżety itp.).
7. Finansowanie szkoleń, kursów, warsztatów specjalistycznych, itp. dla członków GKRPA, członków ZI ds. przemocy w rodzinie, pracowników ośrodka pomocy społecznej, nauczycieli z zakresu profilaktyki problemowej i przeciwdziałania przemocy (umowy zlecenia dla trenerów szkolących, faktury za szkolenia, w tym dojazd i poczęstunek).

Zadanie 3

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, jak również przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

1. Organizowanie i finansowanie profesjonalnych, autorskich programów profilaktycznych, warsztatów profilaktycznych i terapeutyczno-wychowawczych przeznaczonych dla dzieci, młodzieży, nauczycieli i rodziców.
2. Finansowanie zajęć profilaktycznych w świetlicach wiejskich dla dzieci i młodzieży, w tym m.in. wynagrodzenie opiekuna, zakup materiałów, artykułów biurowych, papierniczych, gier, sprzętu sportowego, wyżywienia).
3. Udział w ogólnopolskich kampaniach i akcjach informacyjno-profilaktycznych, w tym zakup niezbędnych ulotek, broszur, plakatów, gadżetów oraz ich dystrybucja, w szczególności dotyczących pijanych kierowców, kobiet w ciąży spożywających alkohol, przemocy w rodzinie, dopalaczy.
4. Organizowanie i finansowanie spektakli profilaktycznych, zajęć, imprez, spotkań, wyjazdów profilaktycznych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych i turystycznych integrujących społeczność lokalną, promujących zdrowy styl życia i ograniczających spożywanie alkoholu.
5. Organizowanie i finansowanie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży (w tym zajęcia w kompleksie boisk sportowych ORLIK), tworzenie dzieciom, młodzieży i dorosłym warunków do spędzania czasu wolnego (np. wyjazdy, zabawy, koła zainteresowań, kluby).
6. Wspieranie i finansowanie sołeckich przedsięwzięć profilaktycznych promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania wolnego czasu.
7. Organizowanie konkursów mających podłoże profilaktyczne i promujących zdrowy styl życia, zakup nagród, upominków, poczęstunku dla uczestników.

8. Organizowanie i finansowanie wypoczynku dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, na obozach, biwakach, wycieczkach, koloniach, półkoloniach, których program obejmuje zajęcia z elementami profilaktycznymi, socjoterapeutycznymi z uwzględnieniem profilaktyki uniwersalnej zgodnie z wytycznymi NPZ.
9. Diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych, w tym uzależnień i przemocy na terenie Gminy.

Zadanie 4

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

1. Wspieranie działań profilaktycznych podejmowanych przez inne instytucje, organizacje pozarządowe, kościoły i osoby fizyczne działające na rzecz osób i rodzin z problemem alkoholowym.
2. Współdziałanie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania problemów Alkoholowych z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie rozwiązywania problemów w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym.
3. Kontynuowanie współpracy z Policją w zakresie kontroli przestrzegania zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez placówki korzystające z zezwoleń na handel napojami alkoholowymi na terenie gminy.
4. Współpraca z Policją w zakresie zapobiegania patologiom społecznym związanym z nadużywaniem alkoholu, narkotyków oraz przeprowadzanie spotkań profilaktycznych z dziećmi, młodzieżą w szkołach.
5. Współpraca z lokalnymi (i nie tylko) jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie wsparcia finansowego m.in Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych realizujących w programie szkoleniowym elementy profilaktyki trzeźwości i wiedzy z dziedziny pomocy osobom będącym w stanie zagrożenia życia lub zdrowia.
6. Udzielanie wsparcia materialnego i edukacyjnego dla inicjatyw podejmowanych przez podmioty zajmujące się statutowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów

uzależnień.

7. Współdziałanie z kuratorami sądowymi, asystentami rodzin, pracownikami socjalnymi wykonującymi nadzór nad osobami poddanymi leczeniu odwykowemu.
8. Wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

Zadanie 5

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

1. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla sprzedawców i właścicieli sklepów handlujących napojami alkoholowymi.
2. Przeprowadzanie kontroli przestrzegania zasad określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w podmiotach prowadzących sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży.
3. Współpraca z organami i instytucjami w przypadku naruszenia ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Zadanie 6

Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

W przypadku utworzenia centrum integracji społecznej finansowane będzie funkcjonowanie CIS proporcjonalnie do liczby osób uzależnionych od alkoholu, biorących udział w oferowanych przez nie zajęciach integracyjnych.

ROZDZIAŁ VI – PRZEWIDYWANE REZULTATY

Przewidywane efekty działań podjętych w ramach realizacji niniejszego Programu obejmują przede wszystkim:

- stały spadek liczby osób dotkniętych uzależnieniami;
- łagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu;
- rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny;
- wzrost świadomości dzieci i młodzieży na temat negatywnych skutków uzależnień
  - w szczególności co do wpływu na zdrowie oraz rodzinę (relacje);
- wzrost aktywności instytucji pomocowych, powiązany z wzrostem zaufania do tychże instytucji;
- powszechna wiedza sprzedawców alkoholu na temat ich odpowiedzialności oraz podstawowych regulacji prawnych dot. sprzedaży alkoholu.

Prognozowane zmiany Gmina osiągnie poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej.

ROZDZIAŁ VII – FINANSOWANIE ZADAŃ

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie będą środki finansowe budżetu Gminy stanowiące dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Dochody te stanowią dochód gminy, który w całości jest przeznaczony na realizację programu.

Dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki, pozyskiwane z tzw. „opłat za małpki” na przeciwdziałanie negatywnym skutkom spożywania alkoholu.

Poza wyżej wymienionymi źródłami finansowania, Gmina może uwzględnić w budżecie dodatkowe środki własne, w związku z realizacją zadań wynikających z niniejszego Programu.

ROZDZIAŁ VIII – GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W IWANISKACH

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Iwaniskach

1. inicjowanie działań zmierzających do orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu od alkoholu osób zgłoszonych jako nadużywające alkoholu,
2. podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu osób uzależnionych od alkoholu:
  - udzielanie informacji na temat możliwości leczenia uzależnienia,
  - motywowanie do podjęcia terapii odwykowej,
  - udzielanie informacji o działających grupach wsparcia, klubach i stowarzyszeniach abstynenckich,
3. kontrolowanie przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych,
4. propagowanie i popularyzowanie wiedzy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
5. współpraca z organizacjami, placówkami, instytucjami i osobami fizycznymi związanymi z problematyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
6. opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
7. udzielanie stosownego wsparcia i informacji ofiarom przemocy domowej o możliwości ich powstrzymania, a także prowadzenie do uruchomienia interwencji w przypadku zdiagnozowania przemocy domowej,
8. udzielanie informacji na temat możliwości pomocy i kompetencji poszczególnych służb z terenu gminy i powiatu, które zajmują się profesjonalną i systemową pomocą dla osób i rodzin z problemem alkoholowym lub występowaniem przemocy domowej,
9. w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym, stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” i współpraca z zespołem interdyscyplinarnym działającym na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
10. współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Iwaniskach mająca na celu prowadzenie działań związanych z integracją społeczną osób uzależnionych.

Zasady wynagradzania Członków Komisji

1. Osobom powołanym w skład Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Iwaniskach przysługuje wynagrodzenie za pracę w Komisji. Do podstawowych obowiązków wszystkich członków Komisji należy m.in. udział w posiedzeniach Komisji, prowadzenie rozmów motywujących z osobami kierowanymi do Komisji, przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, opiniowanie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Miejskiej.
2. Wynagrodzenie członków GKRPA w Iwaniskach jest zróżnicowane ze względu na wielkość indywidualnego nakładu pracy danego członka komisji oraz pełnione w niej funkcje.

W związku z powyższym członkowie Komisji otrzymują wynagrodzenie:

- a) Przewodniczący Komisji, który poza zwykłymi czynnościami członka Komisji, wynikającymi z ustawy, dodatkowo planuje i organizuje prace Komisji, prowadzi nadzór merytoryczny nad terminową i prawidłową realizacją zadań oraz nad prawidłowym przepływem informacji i obiegiem dokumentów, reprezentuje Komisję na zewnątrz, zwołuje posiedzenia, podpisuje dokumenty wyrażające stanowisko Komisji – w wysokości 350 zł za udział w każdym posiedzeniu;
  - b) Sekretarz Komisji, który poza zwykłymi czynnościami członka Komisji, wynikającymi z ustawy, uczestniczy w posiedzeniach i sporządza protokoły oraz listy obecności składu Komisji, przygotowuje na bieżąco korespondencję Komisji, gromadzi i przetwarza dokumentację Komisji, sporządza sprawozdania, przygotowuje dokumentację spraw rozpatrywanych na posiedzeniach Komisji, powiadamia członków o terminie, miejscu i ustalonym porządku posiedzenia, realizuje zadania zlecone przez Przewodniczącego oraz zastępuje go w czasie jego nieobecności
– w wysokości 250 zł za udział w każdym posiedzeniu;
  - c) pozostałym członkom Komisji którzy wykonują czynności i realizują zadania wynikające z ustawy – w wysokości 220 zł za udział w każdym posiedzeniu;
3. Kwoty określone w pkt. 2 są kwotami brutto, od których będzie odprowadzana zaliczka na podatek dochodowy.

4. Wynagrodzenie, o którym mowa w pkt 2, przysługuje za udokumentowany podpisem na liście obecności udział w posiedzeniu Komisji.
5. Członkom Komisji przysługuje również zwrot kosztów podróży wynikających z realizacji zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi m.in. wyjazdy na szkolenia, narady, konferencje, kontrole punktów sprzedaży, według zasad obowiązujących przy rozliczeniach podróży służbowych pracowników na terenie kraju.

ROZDZIAŁ IX – MONITORING I EWALUACJA

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania niniejszego Programu na terenie Gminy, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2c ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Burmistrz Miasta i Gminy Iwaniska sporządza, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Gminnego Programu, i przesyła ją do tegoż Centrum w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

Realizatorem niniejszego Programu jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Iwaniskach. Wobec tego, podstawowym dokumentem w procesie monitoringu, stanowiącym również podstawę do wypełnienia przez Burmistrza ww. ankiety, będą raporty realizacji zadań opracowywane przez Przewodniczącego Komisji. Raporty będą sporządzane w cyklach rocznych, każdorazowo do końca lutego roku następującego po ostatnim roku sprawozdawczym, którego dany raport dotyczy. Raporty te będą opracowywane w oparciu o sprawozdania (raporty cząstkowe) jednostek organizacyjnych Gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności przeciwdziałanie uzależnieniom. Raporty te, Przewodniczący Komisji, przedstawia Burmistrzowi w formie informacji o stanie wdrażania Programu.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2b ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Burmistrz sporządza raport z wykonania w danym roku Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i efektów jego realizacji, który przedkłada Radzie Miasta w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.

ROZDZIAŁ X – POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Program obejmuje zadania do realizacji od dnia 28.03.2022 r. do dnia 31.12.2025 r.
2. Działalność GKRPA jest finansowana w ramach realizacji Gminnego Programu.
3. Nadzór nad realizacją sprawuje Burmistrz Miasta i Gminy Iwaniska.
4. Przy realizacji programu należy współpracować ze wszystkimi instytucjami i organizacjami statutowo zobowiązanymi do rozwiązywania problemów alkoholowych, problemu narkomanii, a także innych uzależnień (zwłaszcza behawioralnych).